

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Філологічний факультет

Кафедра спеціальної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор із науково-
педагогічної роботи

Михальченко Н. В.

«28» серпня 2024 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЛОГОРИТМІКА ТА ІГРИ В ЛОГОПЕДИЧНІЙ РОБОТІ**

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

Освітня програма: Логопедія. Спеціальна психологія

2024 - 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Логоритміка та ігри в логопедичній роботі» для студентів спеціальності 016 Спеціальна освіта.

Розробник: Кисличенко Вікторія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, Регада Катерина Володимирівна, викладач кафедри спеціальної освіти

Програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної освіти

Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

В. о. завідувача кафедри спеціальної освіти (Світлана КАРСКАНОВА)

Програму погоджено з гарантом ОП (Вікторія КИСЛИЧЕНКО)

Програму погоджено навчально-методичною комісією філологічного факультету

Протокол від «27» серпня 2024 року № 12

Голова навчально-методичної комісії (Ольга ДЕМ'ЯНЕНКО)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «28» серпня 2024 року № 11

Голова навчально-методичної комісії (Наталія МИХАЛЬЧЕНКО)

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомити студентів з методикою розвитку і корекції рухової сфери, довільної поведінки та мовленнєвої функції в осіб з важкими порушеннями мовлення.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Логопедична ритміка та ігри в логопедичній роботі з дітьми з ТПМ» є:

- розкрити психофізіологічну структуру рухового акту, особливості розвитку моторики у дітей з різними порушеннями мовлення, методику проведення логоритмічних занять з дітьми, які мають різні порушення мовленнєвого розвитку.

- ознайомити студентів з основними положеннями теорії ігрової діяльності, особливостями ігрової діяльності дітей із тяжкими порушеннями мовлення, принципами та методикою використання ігор у логопедичній роботі.

- результати вивчення даного курсу студент повинен знати:
- психофізіологічну структуру рухового акту;
- особливості розвитку моторики у дітей з різними порушеннями мовлення;
- методику проведення логоритмічних занять з дітьми, які мають різні порушення мовленнєвого розвитку
- психологічні механізми гри як діяльності,
- періодизацію становлення ігрової діяльності в онтогенезі;
- класифікації дитячих ігор та іграшок;
- особливості ігрової діяльності дітей з різними порушеннями мовленнєвого розвитку;
- методики застосування різних видів ігор у логопедичній роботі з дітьми:
 - а) з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення (ФФНМ),
 - б) із загальним недорозвитком мовлення (ЗНМ),
 - в) заїканням,
 - г) раннім дитячим аутизмом (РДА).

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **вміти**:

- проводити діагностичну оцінку рівня сформованості моторного розвитку осіб з мовленнєвими порушеннями;
- здійснювати розвиток, корекцію спрямовані на відновлення рухової функції осіб з мовленнєвою патологією;
- методично правильно та обґрунтовано будувати заняття з логоритміки з дітьми-логопатами різних вікових груп;
- визначати рівень психічного та мовленнєвого розвитку дитини шляхом спостереження за її ігровою діяльністю;
- складати плани-конспекти ігрових логопедичних занять для різних категорій дітей з вадами мовлення;
- самостійно виготовляти та оформлювати дидактичний матеріал для логопедичних ігор;
- правильно застосовувати ігри на різних етапах логопедичної роботи з різними категоріями дітей із ТПМ.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

- здатністю використовувати у своїй професійній діяльності сучасні комп'ютерні, інформаційні та телекомунікаційні технології (ОП-3);
- здатністю до соціальної взаємодії, співпраці та вирішенню конфліктів у соціальній та професійній сферах, до толерантності, соціальної мобільності (ОК-1);
- здатністю усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, володінням мотивацією до виконання професійної діяльності, здатністю до емпатії,

коректному і адекватному сприйняттю осіб з важкими порушеннями мови (ОП-1);

II. Фахові:

- здатністю до раціонального вибору та реалізації корекційно-освітніх програм на основі особистісно-орієнтованого та індивідуально- диференційованого підходів до осіб з ОВЗ (ПК-1);

- здатністю до здійснення корекційно-педагогічної діяльності в умовах як спеціальних (корекційних), так і загальноосвітніх установ з метою реалізації інтегративних моделей освіти (ПК-3);

- здатністю здійснювати динамічне спостереження за ходом корекційно-розвивального впливу з метою оцінки його ефективності (ПК-7).

1. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1.

- Теоретичні питання логоритміки. Особливості організації логоритмічних занять з дітьми різного віку, що мають мовленнєві порушення.
- Науково-теоретичні основи логоритміки. Біологічна, психологічна та соціальна основа логоритміки.
- Предмет, об'єкт та провідні завдання логоритміки. Загально дидактичні та спеціальні принципи логоритміки. Методи та прийоми логоритміки як науки.
- Психофізіологічна структура рухового акту. Етапи довільного рухового акту.
- Методи та засоби логоритміки. Особливості проведення логоритмічних занять з дітьми різних вікових груп.
- Методи логоритмічного впливу. Критерії класифікації методів логоритміки. Класифікації методів. Засоби логоритміки.
- Методика проведення логоритмічних занять з дітьми, які страждають на дислалію.
- Особливості використання засобів логоритміки під час подолання дислалії. Етапи логоритмічної роботи при дислалії.
- Особливості застосування логоритмічних засобів в системі подолання ринолалії.
- Особливості використання засобів логоритміки під час подолання ринолалії. Етапи логоритмічної роботи при ринолалії.

Кредит 2.

- Методика проведення логоритмічних занять з дітьми та дорослими.
- Особливості проведення логоритмічних занять з дітьми, що страждають на дизартрію.

- Особливості використання засобів логоритміки під час подолання дизартрії. Етапи логоритмічної роботи при дизартрії.
- Методика проведення логоритмічних занять з дітьми та дорослими із системним недорозвиненням мовлення (ЗНМ, алалією, афазією).
- Порушення моторної, емоційно-вольової сфер та довільної поведінки в осіб з із ЗНМ та алалією. Особливості прояву ЗНМ та алалії. Особливості використання засобів логоритміки під час подолання ЗНМ та алалії. Етапи логоритмічної роботи при ЗНМ та алалії. Загальна характеристика.
- Методика проведення логоритмічних занять із заїкуватими дітьми. Порушення моторної, емоційно-вольової сфер та довільної поведінки дошкільників та молодших школярів із заїканням. Особливості використання засобів логоритміки під час подолання заїкання: невротичної форми; неврозоподібної форми. Етапи логоритмічної роботи при заїканні. Загальна характеристика. Особливості застосування методів та прийомів під час корекції мовленнєвої та рухової сфери у дітей з різними формами заїкання

Кредит 3.

- Гра, її місце та значення в корекційній роботі з дітьми із ТПМ. Гра, її місце та значення в корекційній роботі з дітьми із ТПМ.
- Класифікація іграшок. Аналіз та характеристика різних видів іграшок, що використовують у логопедичній роботі. Принципи добору іграшок. Дидактичні, рухливі, творчі ігри та їх використання в логопедичній роботі.
- Ігри в логопедичній роботі з дітьми ФФНМ.
- Особливості ігрової діяльності дітей із дислалією, ринолалією. дизартрією.
- Основні напрямки логокорекційної роботи з дітьми із ФФНМ. Етапи формування фонематичних процесів в онтогенезі. Методика розвитку фонематичних процесів та правильної звуковимови у дітей із ФФН. Принципи добору ігрового матеріалу на різних етапах корекційної роботи з дітьми з ФФН.
- Ігри в логопедичній роботі з дітьми із ЗНМ. Дидактична гра, як засіб корекційного навчання та виховання дітей із ЗНМ. Аналіз програмно-методичного комплексу Л.І.Трофименко «Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення». Методика проведення ігор та вправ на розвиток лексичної сторони

- мовлення. Ігри на збагачення, уточнення, активізацію словника дітей із ТПМ.
- Ігри в логопедичній роботі з дітьми із заїканням. Особливості поведінкових проявів в іграх у дітей із заїканням. Ігрові технології корекції заїкання. Методика організації ігрової діяльності дітей із заїканням на різних етапах корекційної логопедичної роботи. Особливості використання ігор у логопедичній роботі з подолання заїкання. Ігри на релаксацію.
 - Ігри в корекційній роботі з дітьми із раннім дитячим аутизмом (РДА). Поняття аутизму та класифікація за О.С.Нікольською. Основні етапи та особливості розвитку ігрової діяльності у дітей з аутистичними порушеннями та особливості розвитку ігрової діяльності у дітей з аутистичними порушеннями за О.А. Янушко.
 - Особливості використання ігор у логопедичній роботі з подолання порушень писемного мовлення. Профілактика дисграфії та основні напрями логокорекційної роботи.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	усього го	у тому числі							
		л	п	лаб	інд	сп	п	лаб	сам
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Кредит 1. Теоретичні питання логоритміки. Особливості організації логоритмічних занять з дітьми різного віку, що мають мовленнєві порушення.									
Тема 1. Науково-теоретичні основи логоритміки. Біологічна, психологічна та соціальна основа логоритміки	10	-	4	-	-	6	2	-	8
Тема 2. Методи та засоби логоритміки. Особливості проведення логоритмічних занять з дітьми різних вікових груп.	10	-	4	-	-	6	-	-	10
Тема 3. Методика проведення логоритмічних занять з дітьми, які страждають на дислалію та ринолалію	10	-	4	-	-	6	2	-	8
Усього	30	-	12	-	-	18	4	-	26
Кредит 2. Методика проведення логоритмічних занять з дітьми та дорослими.									
Тема 1. Особливості проведення логоритмічних занять з дітьми, що страждають на дизартрію	10	-	4	-	-	6	2	-	8
Тема 2. Методика проведення логоритмічних занять з дітьми та дорослими із системним недорозвиненням мовлення (ЗНМ, алалією, афазією).	10	-	4	-	-	6	-	-	10
Тема 3. Методика проведення логоритмічних занять із заїкуватими дітьми	10	-	4	-	-	6	2	-	8

Усього	30-	12	-	-	18	4	-	26
Кредит 3. Гра, її місце та значення в корекційній роботі з дітьми із ТПМ.								
Тема 1. Гра, її місце та значення в корекційній роботі з дітьми із ТПМ.	6 -	4	-	-	2	2	-	4
Тема 2. Ігри в логопедичній роботі з дітьми ФФНМ та раннім дитячим аутизмом (РДА).	10 -	4	-	-	6	2	-	6
Тема 3. Ігри в логопедичній роботі з дітьми із ЗНМ та заїканням.	8 -	4	-	-	2	-	-	8
Тема 4. Особливості використання ігор у логопедичній роботі з подолання порушень писемного мовлення.	6 -	4	-	-	4	-	-	8
Усього	30-	16	-	-	14	4	-	26
Усього годин:	90-	40	-	-	50	12	-	78

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
	Кредит 1. Теоретичні питання логоритміки. Особливості організації логоритмічних занять з дітьми різного віку, що мають мовленнєві порушення.		
1.	Науково-теоретичні основи логоритміки. Біологічна, психологічна та соціальна основа логоритміки.	4	2
2.	Методи та засоби логоритміки. Особливості проведення логоритмічних занять з дітьми різних вікових груп.	4	
3.	Методика проведення логоритмічних занять із заїкуватими дітьми.	4	2
	Кредит 2. Методика проведення логоритмічних занять з дітьми та дорослими.		
1.	Особливості проведення логоритмічних занять з дітьми, що страждають на дизартрію.	4	2
2.	Методика проведення логоритмічних занять з дітьми та дорослими із системним недорозвиненням мовлення (ЗНМ, алалією, афазією).	4	

3.	Методика проведення логоритмічних занять із заїкуватими дітьми.	4	2
Кредит 3. Методика проведення логоритмічних занять з дітьми та дорослими.			
1.	Гра, її місце та значення в корекційній роботі з дітьми із ТПМ.	4	2
2.	Ігри в логопедичній роботі з дітьми ФФНМ та раннім дитячим аутизмом (РДА).	4	2
3.	Ігри в логопедичній роботі з дітьми із ЗНМ та заїканням.	4	
4.	Особливості використання ігор у логопедичній роботі з подолання порушень писемного мовлення.	4	
Разом:		40	12

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
	Кредит 1. Теоретичні питання логоритміки. Особливості організації логоритмічних занять з дітьми різного віку, що мають мовленнєві порушення.		
1.	Науково-теоретичні основи логоритміки. Біологічна, психологічна та соціальна основа логоритміки.	6	8
2.	Методи та засоби логоритміки. Особливості проведення логоритмічних занять з дітьми різних вікових груп.	6	10
3.	Методика проведення логоритмічних занять із заїкуватими дітьми.	6	8
Кредит 2. Методика проведення логоритмічних занять з дітьми та дорослими.			
1.	Особливості проведення логоритмічних занять з дітьми, що страждають на дизартрію.	6	8
2.	Методика проведення логоритмічних занять з дітьми та дорослими із системним недорозвиненням мовлення (ЗНМ, алалією, афазією).	6	10
3.	Методика проведення логоритмічних занять із заїкуватими дітьми.	6	8
Кредит 3. Методика проведення логоритмічних занять з дітьми та дорослими.			

1.	Гра, її місце та значення в корекційній роботі з дітьми із ТПМ.	2	4
2.	Ігри в логопедичній роботі з дітьми ФФНМ та раннім дитячим аутизмом (РДА).	6	6
3.	Ігри в логопедичній роботі з дітьми із ЗНМ та заїканням.	2	8
4.	Особливості використання ігор у логопедичній роботі з подолання порушень писемного мовлення.	4	8
Разом:		50	12

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Виготовлення дидактичних посібників, альбомів вправ для корекції звуковимови на заняттях з логоритміки

9. Методи навчання

- 1) Наочні (спотерження, ілюстрація, демонстрація, ТЗН);
- 2) Словесні (розповідь, опис, пояснення, доповнення, бесіда, диспут, дискусія, лекція)
- 3) Практичні (вправи, практичні роботи, лабораторні роботи, робота з книгою);
- 4) Метод драматизації

10. Методи контролю

Попередній, поточний, періодичний, тематичний, підсумковий

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Контрольна робота	Залік	Накопичувальні бали / Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	25x2		300
25	25	25	25	25	25	25	25	25	25			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

12. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний посібник, рекомендації (за наявності)
2. Навчально-методичний комплекс.

13. Рекомендована література

1. Березіна О.М., Павловська Г.О. Мовні ігри та забави: навчально-методичний посібник. Тернопіль : Мальва-ОСО, 1999. 103 с.
2. Бондаренко Ю. А. Корекційна спрямованість музичної діяльності дітей дошкільного віку зі зниженим зором: теорія та методика: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 581 с.
3. Гуріна О.В. Психологічна компетентність учителя в роботі з гіперактивними дітьми. Початкове навчання та виховання, № 5 (81), 2006.
4. Демченко І. Творчий розвиток учнів початкової школи засобами мистецтва. Початкова школа, 2003. № 7.
5. Денисенко Л. Логопедичні ігри: розвиток фонематичного слуху і правильної звуковимови. Початкова освіта. 2004. № 2. С. 5-6.
6. Дорошенко Т. Розвиток творчих здібностей на уроках музики.
7. Дефектологія. № 9, 1996.
8. Єрохіна А. Дидактична гра як засіб активізації навчання на уроках музики. Початкова школа. № 4. 1997.
9. Забара О.В. З історії виникнення логопедичної ритміки. Логопед.
10. №10. 2012. С. 8-13.

11. Заняття з логоритміки в групах для дітей із заїкуванням. Методичні рекомендації. /Під ред. А.В. Щолохової, Р.А. Юрової /. К.: НМЦСО, 2000. 23 с.
12. Картушина М. Ю. Логоритміка для малюків. К. : ТЦ Сфера, 2005. Кузнецова К. Логопедична ритміка в іграх та вправах для дітей з важкими вадами мови. К. : Шкільний світ, 2004. 136с.
13. Новиковская О. А. Логоритмика: для дошкольников в играх и упражнениях: практ. пособие для пед. и родителей. Санкт-Петербург: Корона принт, 2005. 272 с.
14. Школьник С.Я. Мовні віршовані ігри та вправи з музичним супроводом для дітей, що мають вади мовлення. Харків: 1999.
15. Чеснокова Л.В., Золотарьова О.І. Заняття з логоритміки для дітей із вадами мовлення. Основа. 2020р. 130 с.